GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA: BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe şése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVIII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 17. *Luni, Marţi 22 Ianuariu (3 Februariu)* **1885.**

Braşovŭ, 21 Ianuariu (2 Febr.) 1885.

Mare turburare a cuprinsŭ din nou spiritele neliniştite ale agitatorilorŭ maghiarĭ din Cluşŭ. De unŭ timpŭ încóce dumnealorŭ nicĭ nu mai iesŭ din turburărĭ şi din iritaţiunĭ, aşa că amŭ trebuĭ sĕ fimŭ fórte îngrijaţĭ de urmările possibile ale congestiunilorŭ cerebrale, de carĭ suferŭ escelenţii noştri patrioţĭ, décă nu ne-amŭ aflá în capulŭ ernei, când avemŭ ghiaţă destulă la îndemână.

Dér nicĭ nu e puţinŭ lucru a vedé, ca patriotŭ brevetatŭ, cum intenţiunile şi scopurile tale cele mai fidele ideei tale de statŭ se înţelegŭ aşa de rĕu şi se iau în deşertŭ de nisce ómenĭ, carĭ n'au altŭ meritŭ decâtŭ că mâncă mămăliga, ce a produs'o Dumneḍeulŭ Ungurilorŭ pe câmpurile mănóse ale acestei ţĕrĭ! Nu e puţinŭ lucru pentru Maghiarulŭ fanaticŭ din Cluşiu a auḍí într'o adunare de Ungurĭ protestându-se în contra pornirei, ce emană din convicţiunea lui neresturnabilă, că totŭ ce esistă, ce resuflă şi ce cresce în acésta ţéră numai dela elŭ derivă şi prin elŭ trăiesce.

C'aşa şi este! Cine ar ará şi ar sĕmêná câmpurile de cucuruzŭ (porumbŭ), ca sĕ pótă Românulŭ mâncá în linişte mămăliguţa lui; cine ar fi apĕratŭ acésta ţéră de invasiunile inimice ce-au trecutŭ peste ea; cine ar fi câştigatŭ în timpulŭ mai nou bătălia dela Cnstozza şi cine ar fi apĕratŭ imperiulŭ în potriva invasiunei prussace, décă nu erau fanaticii din Cluşiu cu Klapka în frunte? Totŭ ce avemŭ numai din graţia lorŭ avemŭ; chiar şi aerulŭ ce'lŭ resuflămŭ la cóstele Bucegiului şi ale Retezatului este totŭ proprietatea lorŭ, încă dela moşŭ „Adám.“

Cam acesta e înţelesulŭ unui articulŭ fulminantŭ alŭ fóiei „Ellenzék,“ în care se plânge, că distinsulŭ nostru conaţionalŭ, d-nu Vajda, a arătatŭ atâtŭ de puţinŭ respectŭ faţă cu cei ce au luatŭ în arendă vecĭnică acéstă ţéră, cu munţĭ, cu văi, cu câmpii şi cu totŭ ce resuflă în ea.

D-nu Ladislau Vajda a comisŭ marele pĕcatŭ, de a face o moţiune în adunarea comitatensă din Cluşiu, dela 30 Ianuariu st. n., cerêndŭ ca adunarea sĕ provóce pe guvernŭ sĕ nu apróbe statutele acelorŭ reuniunĭ maghiare, carĭ sub diferite titlurĭ urmărescŭ scopulŭ de a contopí naţionalităţile nemaghiare cu naţiunea maghiară; în specialŭ guvernulŭ sĕ nu apróbe înfiinţarea proiectatei reuniuni de maghiarisare din Cluşiu şi sĕ oprésca pe viceşpanulŭ şi pe ceilalţĭ funcţiunarĭ din comitatŭ de a luá parte la acea reuni[illegible]

[illegible] [illegible]ă mintea nóstră, a celorŭ desmoşteniţĭ, d-[illegible] [illegible]da în moţiunea sa nu cere decâtŭ ceva ce în împrejurarĭ normale de sine s'ar înţelege; cere numai împlinirea unei datorii ce incumbă guvernului, pe care a recunoscut'o mai dĕunăḍĭ însuşĭ ministrulŭ-preşedinte Tisza înaintea dietei.

Scimŭ că d-nu Tisza într'unŭ rĕspunsŭ datŭ lui Grünwald a declaratŭ, că elŭ „nu póte — şi *nu voiesce sĕ magiariseze.*“ Şi ce cere d-nu Vajda? Cere ca adunarea comitatensă din Cluşiu sĕ aducă aminte ministrului de acésta declaraţiune, luându-şĭ motivulŭ din pornirea cea mai nouă de a înfiinţá o reuniune de maghiarisare în Cluşiu.

Este clarŭ, că décă guvernulŭ *nu vrea* sĕ maghiariseze, elŭ nu póte aprobá statutele unei reuniunĭ, care *vrea* sĕ maghiariseze, cu atâtŭ mai puţinŭ póte admite ca organele sale sĕ iea parte activă la asemenĭ reuniunĭ de maghiarisare. Orĭ dóră nu este maghiarisare cu forţa, când se pune în mişcare întregŭ aparatulŭ administrativŭ şi când se pretindŭ fondurĭ de milióne de florinĭ spre a cumpĕrá sufletele celorŭ mai slabĭ de ângerŭ şi mai sĕrmanĭ dintre preoţii şi învĕţătorii nemaghiarĭ?

D-nu Vajda a făcutŭ o cerere logică şi dréptă şi décă cu tóte aceste este atâtŭ de violentŭ atacatŭ de foile din Cluşiu urméză, că teroriştii cluşienĭ contéză la sprijinulŭ directŭ alŭ guvernului.

De aicĭ mai urméză că până când nu va fi resturnatŭ acestŭ guvernŭ nu vomŭ scăpá de plaga maghiarisărei violente.

—o—

Din dieta Ungariei.

In şedinţa dela 28 Ianuariu a dietei ungare au începutŭ desbaterile asupra bugetului justiţiei.

Referentulŭ Petru Busbach după o scurtă motivare recomandă bugetulŭ spre primire.

Emerich Vester observă, că actualulŭ ministru de justiţiă e în oficiu de şépte anĭ şi ar fi de doritŭ, ca cei şépte anĭ slabĭ ai justiţiei sĕ se sfĕrşéscă. Dar e de temutŭ, că miseria justiţiei va dura şi mai departe. Administraţiunea justiţiei e complicată şi miserabilă. Servitorii dela tribunale şi îngrijitorii închisorilorŭ primescŭ uniforme de calitate rea, făcute în regiă de Escelenţa sa; blusa de vară li se dă în Decemvre şi îmbrăcămintea de érnă în dilele caniculare. Inchisorile suntŭ într'o stare păcătósă. Instrucţiunile penale se facŭ de organe necompetente, desconsiderându-se şi lege şi regule, precum şi drepturile cetăţenilorŭ. Ministrulŭ justiţiei nu cunósce tribunalele, n'are ideă de trebuinţele şi starea lorŭ. Când unŭ preşedinte de tribunalŭ încurcă lucrurile, e permutatŭ la altŭ tribunalŭ ca sĕ le 'ncurce şi acolo. Tribunalulŭ din Seghedinŭ, unde suntŭ permutaţĭ numai funcţionarĭ carĭ au primitŭ avertismente, se póte considerá ca unŭ felŭ de companiă penală. Vis inertiae a ministrului, flegma sa nentrecută s'a doveditŭ ca o armă, în contra căreia suntemŭ slabĭ. Pentru orfana justiţiă s'ar puté face mai multŭ. De altmintrelea primesce bugetulŭ.

Geza Balogh găsesce, că activitatea producĕtóre a actualului ministru de justiţiă slăbesce din anŭ în anŭ pe terenulŭ legislaţiunei justiţiei, ba dela 1882 a şi încetatŭ. In Ardélŭ suntŭ în vigóre, ca şi în fostulŭ ţinutŭ grăniţărescŭ, încă totŭ legĭ străine, dealtmintrea Ungaria e cu totulŭ lipsită de unŭ dreptŭ privatŭ codificatŭ. Dacă ministerulŭ progreséză în acelaşĭ tempo, Ungaria nu va avea în acestŭ seculŭ nicĭ unŭ dreptŭ codificatŭ şi libera convingere a judecătorului va rĕmâné ca şi până aci unŭ isvorŭ de abusurĭ în justiţiă. Instituţiunea procedurilorŭ bagatele în multe privinţe se distinge prin arbitrarietăţĭ şi nedreptăţĭ. Dealtmintrelea primesce bugetulŭ.

Ludvicŭ Olay respinge bugetulŭ nu numai ca contrarŭ principiarŭ alŭ guvernului actualŭ, ci şi pentru că sumele puse spre votare nu se întrebuinţéză nicĭdecum spre binele ţĕrii. Ministrulŭ n'are destulă energiă şi putere de resistinţă în contra influinţelorŭ necompetente. Adevĕratulŭ conducĕtorŭ alu ministerului de justiţiă este ministru preşedinte, care esploatéză justiţia pentru scopurĭ corteşescĭ La numirĭ de judecătorĭ, totdéuna se cere părerea prefectului, care e capulŭ taberei corteşilorŭ. Şi procurorii încă lucréză după instrucţiunile guvernului. De aceea şi abusurile electorale rĕmânŭ nepedepsite. Judecătorii iau parte la alegerĭ, corteşescŭ, ba suntŭ unii carĭ, fără nicĭ o avere, cheltuescŭ în casa lorŭ câte 3000 fl. până la 4000 fl. De tóte acestea face responsabilŭ pe ministru preşedinte.

Augustŭ Pulszky ḍice că mare nemulţămire domnesce în ţéră în privinţa modului [illegible] se mânuéză justiţia, care nu corespunde aşteptărilorŭ ce s'au pusŭ în ea.

Danielŭ Haviar nu găsesce justiţia Ungariei mai bună ca a Spaniei. Proiectele ministrului de justiţiă nu suntŭ lucrărĭ sistematice de reformă. In Ardélŭ e încă totŭ procedura austriacă. Oratorulŭ cere înmulţirea tablelorŭ regescĭ din motivŭ naţionalŭ şi socialŭ, căcĭ astfelŭ de centrurĭ arŭ fi fortăreţe ale »ideii de statŭ maghiarŭ«. Justiţia ungurésca este nu numai órbă, dar şi surdă şi mută, din care causă respinge bugetulŭ.

Nicolau Ferency întrébă: cum sĕ respecte publiculŭ tribunalele, când şefulŭ ei nu le respectă. Vorbesce apoi de presiunile guvernului la alegerĭ şi arată starea prăpădită a referinţelorŭ de posesiune în Ardélŭ.

Blasius Orban ḍice că statulŭ funcţionarilorŭ la tribunale e mai mare decâtŭ trebue. Pe când honveḍimea e neorganisată, pentru funcţionarĭ se cheltuescŭ sume aşa de marĭ, că s'ar puté ţiné o armată întrégă. Respinge bugetulŭ.

Wilhelm Boda spune, că numirile se facŭ prin protecţiune şi cu parţialitate. Nu primesce bugetulŭ.

Adam Lazar cere descentralisarea tablei regescĭ. E o rea economiă, când ministrulŭ plătesce 364.000 fl. chirii pentru localurile închisorilorŭ. Nu primesce bugetulŭ.

Şedinţa dela 29 Ianuariu. — Alexandru Gosstonyi ḍice că legile create sub actualulŭ ministru de justiţiă nu garantéză libertatea personală. Este unŭ nou sensŭ, că cineva sĕ-şĭ pérdă dreptulŭ de cetăţénŭ ungarŭ, dacă a statŭ ḍece anĭ afară din ţéră fără sĕ anunţe autoritatea. Şi dreptulŭ de moştenire are multe anomalii. Ministrulŭ justiţiei nu s'a încungiuratŭ cu juriştĭ practicĭ. Descentralisarea tablei regescĭ e necesară. Bugetulŭ nu-lŭ primesce.

Ministrulŭ justiţiei Dr. Teodorŭ Pauler rĕspunde, că unŭ şirŭ întregŭ de codice s'au făcutŭ de unŭ deceniu şi se vorŭ face şi cele ce nu suntŭ. Descentralisarea tablei regescĭ e în adevĕrŭ necesară, în interesulŭ naţionalŭ şi socialŭ. Dar acésta stă în strînsă legătură cu marĭ reforme, ale cărorŭ principii fundamentale trebuescŭ mai ântéiu stabilite. Că tribunalele suntŭ supraveghiate, o dovedesce printr'o listă în care suntŭ trecute tóte tribunalele ce au fostŭ inspectate în anulŭ trecutŭ; s'au făcutŭ permutărĭ şi pensionărĭ. Dacă la tribunalulŭ din Seghedinŭ s'au transferatŭ câţiva judecătorĭ dela alte tribunale, acésta s'a făcutŭ din consideraţiunĭ de naţionalitate. Imputarea, că numirile judecătorescĭ le face ministrulŭ preşedinte, este nentemeiată. Dacă se iau informaţiunĭ dela prefecţĭ, acésta se face pentru ca sĕ se cunóscă calificaţiunea politică a candidatului şi deputaţii ardelenĭ de sigurŭ pricepŭ ce vréu sĕ ḍică cu acésta. Localurĭ de închisorĭ se vorŭ mai face, îndată ce starea financiară va permite. Recomandă bugetulŭ spre primire.

Ferdinandŭ Horanssky ḍice că regimulŭ justiţiei e în decădinţă. Activitatea de ḍece anĭ a guvernului actualŭ se póte numi cu hotărîre retrogradă. Elŭ n'are încredere în conducerea justiţiei, dar votéză bugetulŭ.

Aurelŭ Imre descrie în cele mai negre colorĭ justiţia. Citéză casurĭ, între care unulŭ e, că tribunalulŭ din Segedinŭ a amânatŭ unŭ procesŭ dela 10 Iuniu 1881 pe ḍiua de 18 Octomvre 1884. Ungaria n'are justiţiă. Nu primesce bugetulŭ.

Alexandru Körössy este aderentŭ alŭ tribunalelorŭ cu juraţĭ. In Rusia şi în România încă suntŭ introduse. Multele achitărĭ nemotivate ale juriului pressei provinŭ de acolo, că verdictului cetăţénului nu suntŭ supuse casurĭ criminale mai uşorŭ de înţelesŭ, ci procesele de presă cele mai complicate. Juraţii nicĭ nu au, în privinţa dovedirei adevĕrului, vederile corecte. Ar fi de recomandatŭ întroducerea sistemului englesŭ în privinţa propunerii întrebărilorŭ, care unesce întrebarea faptei cu întrebarea culpei, pe când sistemulŭ francesŭ introdusŭ în Ungaria, care desparte aceste întrebărĭ, face sĕ se dea verdicte contradictorice şi necorecte. Pe lângă acésta mai lipsesce întrebarea circumstanţelorŭ atenuante (uşurătóre,) o lipsă care face pe [illegible] convingerii şi infen[illegible] generale.) In sensulŭ na[illegible] [illegible]ătóre în [illegible]

Iulius Lits îşî motivézâ neîncrederea ce o are în ministrulŭ justiţiei prin mai multe casurî scandalóse, care sgudue creditulŭ siguranţei dreptului alŭ întregei ţĕrî. Intre acestea e şi defraudarea de 40—50,000 fl. făcută de notarulŭ Nyiri, pe care ómenî de influinţă l'au ocrotitŭ, scoţĕndu'i unŭ certificatŭ că e nebunŭ. Banii defraudaţî erau ai vĕduvilorŭ şi orfanilorŭ.

Ministrulŭ justiţiei Pauler dice că acestŭ casŭ încă nu e resolvatŭ şi că tribunalulŭ îşî va face datoria.

Emerich Szalay amintesce că unŭ deputatŭ, care e acusatŭ, că a mâncatŭ banî streinî, e încă neatinsŭ. Cum se potrivesce acésta cu demnitatea camerei? Respinge bugetulŭ.

Constantin Olay dice că de 17 anî nu s'a făcutŭ nimicŭ pe tĕrêmulŭ justiţiei, în care a pĕtrunsŭ corupţiunea şi nepotismulŭ. La tribunale obvinŭ casurî, în carî ce e adî dreptŭ, mâne e nedreptŭ. Arestaţii se ţinŭ închişî mai multŭ decâtŭ se cade. Pe timpulŭ provisorului justiţia mergea mai bine. Vorbesce apoi despre abusurile electorale şi respinge bugetulŭ.

Ministru-preşedinte Tisza respinge acusaţiunile lui Lits şi Olay. — Bugetulŭ se votézâ în generalŭ.

Situaţiunea Englesilorŭ în Sudanŭ.

Foile englese mai tóte suntŭ pline cu rapórte despre rĕsboiulŭ din Sudanŭ. „Standard« dice că crisa campaniei a trecutŭ, deşi mai e încă multŭ de lucru şi vorŭ mai fi sângerose lupte. Prin ocuparea Gubatului şi prin deschiderea cemunicaţiunei cu Chartumulŭ, operaţiunile au trecutŭ într'o nouĕ fasă. După »Times« situaţiunea militară actuală este deocamdată următórea: Gubatulŭ e ocupatŭ de 900 de ómenî, calea prin pustiă dela Corti înainte prin Abu-Clea este aprópe sigură, şi în timpŭ de 14 dile s'ar puté trimite înainte 1000 de ómenî spreintărire. Metammehulŭ e ocupatŭ de 2000 de duşmanî cu trei tunurî, după ce unŭ atacŭ englesŭ asupra oraşelului bine întăritŭ n'a isbutitŭ. Douĕ văpóre de ale lui Gordonŭ staţionézâ pe Nilŭ lângă Metammehŭ şi se mai aşteptă din Chartum alte douĕ. S'a rĕspânditŭ sgomotulŭ că Mahdiulŭ se află cu 12,000 de ómenî lângă Abderrahman. Pe de altă parte cei ce cunoscŭ Egiptulŭ ar avé vederî pesimiste pentru Englesî. Aşa Lesséps s'a esprimatŭ, că luí i se pare, că armata englesă nu póte scăpă de o totală peire; totŭ astfelŭ vice-regele Ismail e de părere, că Englesii numai atuncî potŭ scăpă de peire, când vorŭ isbutî sĕ corupă cu banî pe toţî şeicii. In casŭ când Wolseley ar ajunge la Chartum, acolo îlŭ aşteptă aceeaşî sórte ca şi pe Gordonŭ, adecă închiderea. Pe aceste părerî însă nu se pré póte pune mare temeiu.

Neutralisarea Danemarcei.

Vinerea trecută s'a produsŭ o interesantă desbatere în Folkething-ulŭ (dieta) daneză prin o interpelare a unui deputatŭ, care a întrebatŭ dacă guvernulŭ a făcutŭ vre-unŭ pasŭ în cestiunea neutralisărei Danemarcei. Interpelantulŭ a accentuatŭ, că o neutralitate garantată de puterile europene ar fi celŭ mai bunŭ scutŭ pentru independenţa Danemarcei şi neutralisarea Beltei marî şi încă şi mai multŭ a Sundei ar fi de mare însemnătate nu numai pentru Germania, ci şi pentru puterile vestice şi pentru Rusia. Deodată cu Danemarca arŭ trebuí sĕ se neutraliseze şi celelalte ţĕrî nordice, Svedia şi Norvegia, ale cărorŭ corpurî legiuitóre şi-au esprimatŭ acéştă dorinţă încă în 1883. La acéstă interpelare, ministrulŭ de esterne baronulŭ Rosenörn-Lehn a cetitŭ o declaraţiune în scrisŭ de cuprinsulŭ, că acéstă cerere a Danemarcei a fostŭ respinsă, deórece Europa se ocupă cu cestiunî mai importante şi mai urgente. Şi chiar dacă s'ar garantă neutralitatea, mĕsura de apĕrare a ţĕrii ar trebuí sĕ fie menţinută într'o stare, ca sĕ pótă apĕră, la unŭ atacŭ, neutralitatea, până când puterile garante arŭ puté veni în ajutorŭ. Deputatulŭ Björnbak s'a declaratŭ nemulţămitŭ cu acestŭ rĕspunsŭ alŭ guvernului, care dovedesce şi în acestŭ casŭ ca în multe altele, că elŭ desconsideră dorinţele marei majorităţî a poporului.

SCIRILE DILEI.

Ni se comunică, că învĕţătorulŭ românŭ Lazarŭ Şandorŭ din Purcăreţî a primitŭ în 27 Ianuariu n. dela ministerŭ premiu de 50 fl. şi dela societatea de maghiarisare din Deşiu prin prefectulŭ br. Bánffy Dezső 25 fl. pentru progresulŭ făcutŭ cu scolarii în limba maghiară.

Recomandămŭ şi pe acestŭ zelosŭ înstreinătorŭ alŭ copiilorŭ românî autorităţii nóstre şcolare.

—0—

In adunarea generală a comitatului Coşiocnei, d. Ladislau Vaida propuse, ca adunarea generală sĕ se adreseze guvernului rugându-lŭ sĕ nu întăréscă statutele reuniunilorŭ maghiare, carî au scopulŭ a contopi naţionalităţile nemaghiare în cea maghiară şi ca amploiatului comitatensŭ sĕ-i fie interdisŭ d'a se alătura la astfelŭ de reuniunî.

—0—

In 20 Ianuariu, Asociaţiunea pentru sprijinirea învĕţăceilorŭ şi sodalilorŭ românî meseriaşî în Braşovŭ şi-a ţinutŭ adunarea generală, care a fostŭ slabŭ cercetată. Fiindŭ însĕ de faţă numĕrulŭ membrilorŭ provĕdutŭ de statute s'au putută pertracta agendele ei. Amĕnunte, despre cursulŭ desbaterilorŭ cu scopŭ de a se da avêntŭ părţii materiale a associaţiunei şi a se sprijini şi măestrii, ca sĕ nu trécă în România, vomŭ da în numerii viitorî. Amintimŭ deocamdată, că s'a alesŭ comitetulŭ primindŭ a face parte din elŭ şi părintele Baiulescu împreună cu d-nii T. Alexi şi Petra Petrescu, pe lângă membrii cei vechî. Prin aceste alegerî preşedintele s'a mai insufleţitŭ în aspiraţiunile sale de a mări numĕrulŭ membrilorŭ din classa mijlocia românéscă.

—0—

„Magyar Polgar« face o »denunţare,' că cancelaria din Pesta a loteriei reuniunei maghiare pentru îmbunătăţirea rasei cailorŭ a trimisŭ în Cluşiu scrisorî cu adresa scrisa în limba germană, şi »constată cu mulţămire că câţiva patrioţî maghiarî au trimisŭ îndĕrĕtŭ scrisorile fără sĕ le deschidă.«

Rĕu patriotŭ e »Magyar Polgar.' De ce n'a cerutŭ sĕ spêndure pe criminalî?

—0—

Ni se scriu următórele din nordulŭ Transilvaniei: »Faimosulŭ traducĕtorŭ alŭ »clasicului« catalogŭ despre falsificarea şi batjocorirea numelorŭ românescî de botezŭ în limba maghiară, — o creaţiune a comitelui supremŭ, — sub titlu de purtarea evidenţei orfanale a municipiului Solnocŭ-Dobâca în Deşiu, unŭ jidovŭ venitŭ din Ungaria de câţiva anî şi care îşî schimbă numele din Iulius Hagel în Havas Gyula şi în dilele acestea se botezâ de reformatŭ, este denumitŭ subinspectorŭ reg. de scóle în municipiulŭ Bistriţa-Năsĕudŭ, şi se afirmă, că va suplini pre inspectorulŭ de scóle Szeremley, pe care îlŭ vorŭ pensionă. Ce vorŭ dice la acésta atâţia doctorî de filosofiă, de drepturî etc. dela Bistriţa şi Năsĕudŭ, carî vorŭ fi conduşî şi controlaţî în învĕţămêntŭ şi în scóle de unŭ jidovŭ prăpăşitŭ pe aici? Lăsa-se-vorŭ Românii a fi desnaţionalisaţî de unŭ Banffy cu creaturile sale? Nu credemŭ că vorŭ suferí acéstă pată.« — M P.

—0—

Direcţiunea institutului de creditŭ şi economii »Timişiana« a încunoşciinţatŭ pe acţionarî ca sĕ solvéscă rata a doua de acţiunî până la 22 Februariu c., ér rata a treia la 25 Martie c. n. Solvirile se vorŭ face în modŭ provisoriu la cancelaria d-lui advocatŭ Emanuilŭ Ungureanu în Timişóra.

—0—

Aflămŭ că Corulŭ vocalŭ alŭ plugarilorŭ românî din Semlacŭ (comit. Aradŭ.) constătătorŭ din 40 de membri toţî activî (cântăreţî) sub direcţiunea învĕţătorului Gregoriu Roşiu, în şedinţa sa din 5 Ianuariu şi-a alesŭ biroulŭ pe unŭ periodŭ de 3 anî: 1885, 1886 şi 1887 în următorulŭ modŭ: Preşedinte părintele Nicolau Ionescu, vice-preşedinte coristulŭ Teodorŭ Hornoiu, notarŭ coristulŭ Ioanŭ Roşiu, cassarŭ coristulŭ Grigoriu Seghedi, bibliotecarŭ înv. Gregoriu Roşiu şi controlorŭ Nicolau Giulanŭ coristŭ şi jude comunalŭ. Totodată numitulŭ corŭ invită pre toţî cei interesaţî şi însufleţiţî de înaintarea poporului românŭ la concertulŭ ce-lŭ va aranja în séra de 27 Ianuariu v. în sala ospătăriei marî din locŭ, în favórea fondului corului vocalŭ. Preţulŭ de întrare pentru persónă 50 cr.

—0—

Secţiunea de construcţiunî a comandei generale din Serajevo lucréză cu mare grabă planurî şi proiecte amĕnunţite, contracte de predare pentru construcţiunile ce se vorŭ esecută în Bosnia în anulŭ acesta şi care vorŭ începe peste câteva sĕptămânî. Cele mai importante lucrărî suntŭ construcţiunea şoselelorŭ de transporturî militare, carî sĕ lege drumurile ţĕrii crucişŭ şi curmedişŭ, precum şi castelele şi zidirile de adăpostŭ. Cheltuelile nu vorŭ fi marî, deórece lucréză oştirea.

Sĕrbătorirea dilei de 3 (15) Maiu.

Indolŭ, 30 Ianuariu 1885.

Domnule Redactorŭ!

Pentru prăsnuirea dilei de 3 (15) Maiu fiindŭ trasŭ, precum sciţî, în cercetare criminală eu şi notarulŭ de cercŭ Iacobŭ Bordanŭ, pe basa cercetărei făcute de tribunalulŭ din Turda amŭ fostŭ achitaţî cu diua de 28 Iuliu 1884.

Procurorulŭ substitutŭ apelândŭ în scrisŭ la Tablă în contra sentinţei, Tabla regéscă din Tĕrgulŭ Mureşului pe basa actelorŭ şi a motivelorŭ a confirmatŭ judecata instanţei prime cu diua de 16 Decemvre 1884 ad. Nr. 3774.

Petru Ales. Vlassa,
v. protopopŭ.

Din parlamentulŭ românŭ.

(Camera)

Şedinţa dela 18 Ianuariu. — D. C. Nacu, raportorulŭ comisiunei de verificare, dă citire raportului înprivinţa alegerei dela colegiulŭ III de Argeşŭ efectuată în persóna d-lui C. Dobrescu. Raportulŭ conchide pentru

---

FOILETONU.

Cestiunea femeilorŭ.

Cestiunea femeilorŭ a devenitŭ în multe state o cestiune celebră socială, dér în acelaşî timpŭ şi politică. Unii înţelegŭ sub resolvarea cestiunei femeilorŭ emanciparea femeii din starea actuală, în care n'are nicî unŭ dreptŭ politicŭ. Nu din consideraţiunî politice, ci din consideraţiunî sociale economice şi culturale vomŭ discută cestiunea femeilorŭ.

Indemnŭ la aceste reflesiunî ne-a datŭ o conferinţă ce a ţinut'o protopresbiterulŭ urbanŭ luteranŭ Franciscŭ Obert în 14 Noemvre 1884 în Reuniunea femeilorŭ luterane din Braşovŭ. Femeia dela începutulŭ némului omenescŭ a jucatŭ unŭ rolŭ însemnatŭ în societate. Prin femeiă a venitŭ pĕcatulŭ, revoluţiunea socială în lume, prin femeiă s'a introdusŭ munca şi munca neobosită a reformatŭ lumea ér munca înţeléptă a făcutŭ ca forţele violente, destructóre ale naturii sĕ servéscă omului. Totŭ prin femeiă s'a mântuitŭ némulŭ omenescŭ din robia pĕcatului, din robia socială. Femeia din momentulŭ apariţiunii sale pe globulŭ nostru terestru a avutŭ cea mai mare influinţă socială, economică, morală şi culturală asupra bărbatului. Femeia prin spiritulŭ sĕu practicŭ, prin inima sa cea fórte receptibilă a inspiratŭ în tóte timpurile în mintea cea meditativă, speculativă şi teoretică a bărbatului ideile cele mai sublime umanitare şi a făcutŭ pe bărbatŭ sĕ pĕtrundă în secretele naturii, sĕ deslege problemele cele mai grele. Numai prin femeiă a pusŭ némulŭ omenescŭ basă la societate.

Numai la acele popóre domnesce adevĕrata cultură [illegible]ţiune, unde femeia este respectată, [illegible] sĕ ne apucămŭ seriosŭ de muncă şi sĕ ridicămŭ femeia din starea cea inferióră în care se află, pentru că numai ridicândŭ şi cultivândŭ femeia română după cum pretinde spiritulŭ timpului actualŭ, vomŭ puté emancipá şi pe bărbatulŭ românŭ de prejudiţiele seculare şi de fatalismulŭ orientalŭ, care a prinsŭ rădăcinî atâtŭ de afunde în natura Românului, şi care s'a prefăcutŭ chiar într'unŭ dogmatismŭ perniciosŭ socialŭ-economicŭ, care se resumă în urmĕtórele cuvinte: «Cum a traitŭ tatălŭ meu voiu trăi şi eu şi bunu-i Dumnedeu drăguţulŭ, dóră nu mĕ va lăsa şi pe mine. Cum nu se prăpădesce cea multă lume nu mĕ voiu prăpădi nicî eu.« Eată cu câteva cuvinte zugrăvită icóna fanatismului şi a indolenţei de care sufere poporulŭ nostru. Românulŭ de rêndŭ este fatalistŭ, dér în acelaşî timpŭ mai multŭ séu mai puţinŭ şi scepticŭ şi superstiţiosŭ.

Aceste sunt marî şi grele pĕcate în natura şi în caracterulŭ Românului. Când îlŭ vomŭ puté vindecá de aceste rele strămoşescî, atuncî şi numai atuncî vomŭ face dintr'ênsulŭ adevĕratŭ omŭ, ér până atuncî va rĕmânea robulŭ orbŭ alŭ slăbiciunilorŭ sale caracteristice, carî au produsŭ şi încă vorŭ mai preduce multe calamitătî sociale, economice, materiale şi morale. Acestŭ léeŭ de scăpare, acéstă vindecare însĕ numai prin cultura femeii române vomŭ puté-o dobêndi.

Aceste premise, sĕ vedemŭ ce mijlóce recomandă protopresbiterulŭ Obert conaţionalilorŭ sĕi Saşî spre a resolva cestiunea femeilorŭ la némulŭ săsescŭ, apoi de se potŭ aplica acele şi la noi Românii. Autorulŭ începe conferinţa sa asifelŭ:

»In lumea femeilorŭ domnesce o stare critică. Prin acésta nu înţelegŭ starea aceea critică închipuită, din care multe femei nu sciu sĕ iésă decâtŭ dărimândŭ barierele, carî împedecarŭ până aci femea. de a intrá în şirele bărbaţilorŭ pentru de-a esercita cu ei egale drepturî politice şi sociale. Cestiunea politică şi socială a femeilorŭ culminéză în următórea aserţiune: femea este îndreptaţită şi capabilă de tóte lucrurile; femea trebue emancipată de tóte restricţiunile drepturilorŭ sale sociale şi politice, prin urmare diferinţa între sexurî sĕ se şlérgă şi femea sĕ se pună în tótă privinţa pe acelaşî gradŭ cu bărbatulŭ. In unele staturî ale lumei celei nouĕ s'a luatŭ acestŭ principiu în consideraţiune, între altele li s'a datŭ femeilorŭ dreptulŭ politicŭ de votŭ. Astfelŭ s'a întêmplatŭ de mai deunădile în Nordamerica a putută sĕ concurgă şi o femeă la scaunulŭ presidenţialŭ. Acéstă femeă era d-na Belva Lockwood, care este cea mai bună advocată în Nordamerica.

Autorulŭ dice că diferinţa între amêndouĕ sexurile nu se póte nimicî prin educaţiune şi prin in[illegible]ţiune, ci numai se póte restrînge. Dar ce are de-a face diferinţa între sexurî cu drepturile politice ale femeii? O privire fugitivă în istoria popórelorŭ ne arată, că femeile în tóte timpurile au ocupatŭ o posiţiune diferită de aceea a bărbaţilorŭ. Femea nu numai la popórĕle cele sĕlbatice este tractată ca o róbă, dar şi la multe alte popórĕ creştine, câtŭ şi necreştine ea se află într'o stare deplorabilă. La popórĕle orientale mai cultivate, la carî este poligamia sancţionată, femea este degradată la starea de róbă. Chiar la Evrei femea nu este aşa vĕdută ca bărbatulŭ. Poporulŭ celŭ mai distinsŭ în cultură în vechime, Grecii priveau femea ca o fiinţă mărginită. Marele filosofŭ Aristotele dice, că femea nu moştenesce dela tatălŭ sĕu înşuşirile spirituale, ci numai cele trupescî. Abia mai târdiu s'a îmbunătăţitŭ puţinŭ sórtea femeii, pentru că ea putea mâncá la masă cu stăpânulŭ casei şi când erau óspeţî la masă*). Femeile eline antice mai târdiu

*) In Macedonia femeile române şi adî numai la dile marî mâncă la masă şedêndŭ lângă bărbatŭ.

Tipografia A[illegible], Braşovŭ.

validitarea alegerei. D. **Sebastianŭ** vorbesce pentru invalidarea acestei alegerĭ, deórece d. Dobrescu este soldatŭ. Legea scutesce de serviciulŭ militarŭ pe învĕțătorii ruralĭ, carĭ au funcționatŭ până la vĕrsta de 29 de anĭ împliniți și d. Dobrescu 'șĭ a datŭ demisiunea din funcțiunea de învĕțătorŭ mai înainte de a împlini acestŭ termenŭ, prin urmare acum este soldatŭ și că astfelŭ nu póte fi deputatŭ. D. **prim-ministru** dice că rĕu facŭ d-nii deputați carĭ cerŭ validitarea alegerei de nu iau cuvêntulŭ și lasă Camera sĕ voteze sub impresiunea cuvintelorŭ d-lui Sebastianŭ. Expune apoi sfaturile ce a dalŭ d-lui Dobrescu, înaintea alegerei sale, de a nu intra în Cameră călcândŭ legea și că reușise a-lŭ convinge. D. prim-ministru declară că nu este în obiceiulŭ d-sale de a opri pre vr'unŭ cetățénŭ spre a nu'șĭ exercita drepturile sale civice, mai cu sémă pe unŭ țĕranŭ, care este și din jodețulŭ d-sale; d-sa adaogă că nicĭ unŭ prejudiciu de clasă nu'lŭ face sĕ fie contra alegerei d-lui Dobrescu, căcĭ face parte din numĕrulŭ acelora carĭ au suferilŭ pușcăria, esilulŭ pentru drepturile țĕranilorŭ. Clasa țĕranilorŭ, dice d. prim-ministru mai departe, n'a avutŭ trebuință de stégulŭ d-lorŭ Schileru și Dobrescu pentru ca sĕ dobândéscă drepturile de carĭ se bucură adĭ (aplause generale); țărănimea a găsitŭ totdéuna sprijinŭ în sentimentele naționale ale tuturorŭ Românilorŭ (aplauae prelungite). Spune că rĕu facŭ aceia carĭ vorŭ provóce desbinărĭ între țĕrănime și celelalte clase ale societăței, asemenea desbinărĭ au fostŭ unele din causele principale ale căderei Poloniei și prin asemenea desbinărĭ numai interesele românescĭ nu se servescŭ (aplause). D, prim-ministru conchide consiliindŭ pe d. Dobrescu sĕ mai aștepte și sĕ nu cate sĕ între în Cameră călcândŭ legea. După aceea discuțiunea se închide și punêndu-se la votŭ cu apelŭ nominalŭ cu bile, alegerea d-lui Dobrescu se invalidéză cu 2 treimĭ și se declară vacantŭ colegiulŭ III de Argeșŭ. Se dă citire demisiunei d-lui deputatŭ Crătunescu și se primesce, declarându-se vacantŭ colegiulŭ II de Ilfovŭ.

(Senatulŭ).

Se resolvă mai multe petițiunĭ. D. **președinte** rógă pe senatŭ a se ocupa în secțiunĭ cu proiectulŭ pentru determinarea atribuțiunilorŭ judecătorilorŭ de ocóle. Senatulŭ decide a trece în secțiunĭ spre a discutá proiectele de lege depuse de guvernŭ.

——○——

Douĕ proiecte de legĭ importante.

Cetimŭ în »Voința Națională:«

»Dilele acestea s'au împărțitŭ deputațilorŭ din Camera României douĕ proiecte de legĭ de o mare însemnătate: proiectulŭ de lege privitorŭ la impositulŭ funciarŭ și acela pentru reorganisarea serviciului statisticŭ. Primulŭ articolŭ din celŭ dintâiu proiectŭ de lege sună astfelŭ:

Art. 1. Tóte proprietățile imobiliare urbane și rurale suntŭ supuse la unŭ impositŭ fonciarŭ, a cărei câtime variéză după distincțiunile următóre: a) Se va plăti 6% pentru clădirĭ în genere; b) 5% pentru proprietățile rurale ce se esploatéză de însășĭ proprietarii lorŭ, carĭ însĕ domiciliază în țéră; c) 6% pentru proprietățile rurale arendate, când proprietarulŭ lorŭ domiciliéză în țéră; d) 7% pentru acele proprietățĭ rurale ce se esploatéză prin administratorĭ de proprietarii carĭ nu domiciliéză în țéră; e) 15% pentru proprietățile arendate, când proprietarii lorŭ nu domiciliéză în țéră. Prin domiciliu se înțelege locuința obicĭnuită.

In câtŭ privesce celŭ d'alŭ doilea proiectŭ de lege, se cere unŭ sporŭ de 51,360 lei pentru a se organisa într'unŭ modŭ raționalŭ serviciulŭ generalŭ de statistică.

După acestŭ proiectŭ de lege, direcțiunea generală de statistică, care va depinde de ministerulŭ de interne, va fi condusă de o comisiune centrală de statistică, de o comisiune permanentă de statistică și unŭ directorŭ generalŭ.

Comisiunea centrală de statistică, care constitue unŭ consiliu specialŭ înaltŭ pe lângă direcțiunea generală de statistică, se compune din 25 membri: câte 3 aleșĭ din Cameră și Senatŭ pentru tótă durata legislațiunei; de secretarii generalĭ ai diferitelorŭ ministere; de directorii generalĭ ai diferitelorŭ ministere; de directorii generalĭ: alŭ direcțiunei de statistică, alŭ poștelorŭ și telegrafelorŭ, alŭ căilorŭ ferate, alŭ regiei monopolului tutunurilorŭ și sărei, alŭ serviciului sanitarŭ, alŭ serviciului penitenciarŭ și de 6 membri numițĭ prin decrete regale dintre persónele competinte în sciințele economice.

Comisiunea permanentă se va compune din 4 membri, aleșĭ din sînulŭ comisiunei centrale.

Directorulŭ generalŭ va fi numitŭ de ministrulŭ de interne, după ce va fi consultatŭ și părerea comisiunei centrale de statistică. Elŭ va trebui sĕ aibă cunoscința specială și va dovedi acésta prin diplomă.

Ministrulŭ de interne este de dreptŭ președintele comisiunei centrale de statistică, care'șĭ va alege din sînulŭ sĕu unŭ vice-președinte ce va presida în lipsa ministrului.

Direcțiunea generală de statistică va publica o statistică anuală și una trimestrială. Ea va mai publica buletine mensuale și hebdomadare pentru tóte faptele interesante, precum mișcarea populațiunei și altele.

Proiectulŭ de lege în cestiune este însoțitŭ de unŭ lungŭ și interesantŭ raportŭ adresatŭ actualei comisiunĭ centrale de statistică de d. Mihailŭ Balșŭ, fostŭ capŭ alŭ oficiului centralŭ de statistică, care a fostŭ însărcinatŭ cu prelucrarea unui proiectŭ de reorganisare complectă a acestui serviciu și care în acestŭ scopŭ a fostŭ trimisŭ în misiune sĕ visiteze diferitele biurourĭ statistice din străinătate și mai alesŭ cele din Germania.«

——○——

DIVERSE.

Executarea unui paricidŭ. — La Bazeux, în Francia, a fostŭ esecutatŭ paricidulŭ Lamoureux. In luna lui Septemvre, la Carmolain, unŭ tênĕrŭ de douĕ-decĭ și șépte de anĭ, Jules Lamoureux, a omorîtŭ, pentru a o fura, pe mama sa în vêrstă de sése-decĭ de anĭ. După ce a trantit'o josŭ, a luat'o de pĕrŭ, și a dat'o cu capulŭ de pământŭ. Nasulŭ nenorocitei era cu totulŭ strivitŭ și fața acoperită de sânge; dar respira încă. Atuncĭ Lamoureux se puse în genunchĭ pe spinarea victimei sale, pentru ca sĕ nu se mișce, și o sĕvêrși strîngându'o de gâtŭ cu cravata sa. După ce a sĕvêrșitŭ crima, furà o sumă órecare de banĭ. Inaintea curței cu juratĭ din Caen, unde a compărutŭ la 21 Noemvre, vinovatulŭ a fostŭ osânditŭ la mórte. Recursulŭ sĕu a fostŭ respinsŭ, și esecutarea a fostŭ hotărîtă spre a se face Joia trecută. La douĕ césurĭ din nópte, condamnatulŭ a fostŭ scosŭ din închisórea dela Caen. Trenulŭ care l'a adusŭ la Bazeux a sositŭ acolo la órele cincĭ și jumĕtate. In timpulŭ pregătirilorŭ pentru supliciu a fostŭ întrebatŭ, ca și în timpulŭ instrucțiunei, unde a ascunsŭ banii furațĭ, însĕ a refusatŭ sĕ spuie. La șépte și jumĕtate diminéța, paricidulŭ, în cămașă, cu capulŭ acoperitŭ de unŭ vĕlŭ negru și cu piciórele desculțe, a fostŭ adusŭ pe piața Saint-Patrice, unde era aședată guilotina și unde, de cu nóptea, se adunase o mulțime de curioșĭ, aprópe la 2000 ómenĭ. Osânditulŭ, însoțitŭ de preotŭ căruia s'a spoveditŭ, a arătatŭ o mare nepăsare. Pe eșafodŭ s'a urcatŭ cu pasulŭ hotărîtŭ și într'unŭ minutŭ a f[illegible] legatŭ și cuțitulŭ a cădutŭ.

***

Esplosiunile de dinamită din Londra. — »L'I[illegible]dépendance Belge« publică următórele scirĭ: Poliția eserci[illegible] o supraveghiare fórte activă asupra călĕtorilorŭ carĭ soses[illegible] la Douvres. Nicĭ o nouă arestare nu s'a făcutŭ în ceea-ce pri[illegible]vesce esplosiunile, și poliția dă o mare importanță are[illegible] stărei făcută Sâmbătă a unui tênĕrŭ irlandezŭ amer[illegible]canŭ care va compare înaintea tribunalului din Bowstree[illegible] — Individulŭ arestatŭ Sâmbătă la Londra, ca complic[illegible] în atentatele prin dinamită, a compărutŭ înainte[illegible] police court din Bowstreet. Elŭ a declaratŭ că s[illegible] numesce Gilbert, de 23 anĭ, și că este venitŭ din State[illegible] Unite sub numele de Cunningham. Urmarea instrucți[illegible]unei a fostŭ amânată pentru optŭ dile. După informa[illegible]țiunile culese de poliție, acusatulŭ este de origină di[illegible] comitatulŭ Cork (Irlanda), și a petrecutŭ cincĭ anĭ în[illegible] America, de unde nu s'a reîntorsŭ de câtŭ în tómn[illegible] trecută. Se desminte sgomotulŭ cum că o nouă ares[illegible]tare s'ar fi făcutŭ. — Se socotesce că pagubele causat[illegible] prin dinamită palatului Westminster Hall se ridica la[illegible] 300,000 lei. S'a datŭ ordinŭ de a se procede imediat[illegible] la lucrările de reparațiune, pentru ca localulŭ Camere[illegible]lorŭ sĕ fie pusŭ în starea de mai înainte pentru reînce[illegible]perea lucrărilorŭ parlamentare ce va avea locŭ la 1[illegible] Februarie st. n. In diua de 25 Ianuariu tótă diua o m[illegible]țime enormă a visitatŭ teatrulu atentatelorŭ. Ducele [illegible] Cambridge, comandantulŭ șefŭ alŭ armatei, de asemene[illegible] a fostŭ la fața locului. Se iau precauțiunĭ estra-ordinar[illegible] ca sĕ se teréscă de noue atentate monumentele publice [illegible] și toțĭ strĕinii carĭ ședŭ séu trecŭ prin Londra [illegible] obiectulŭ unei stricte supraveghierĭ. — Se as[illegible]gură acum că poliția fusese prevenită Sâmb[illegible] amédĭ, printr'o scrisóre anonimă, de existența unui [illegible]plotŭ în scopulŭ de a face sĕ sară în aerŭ Westm[illegible] Hall și că gardianii palatului confereau cu autor[illegible] asupra mĕsurilorŭ preventive ce trebuiau luate, ch[illegible] momentulŭ când esplosiunile se făcură. In gene[illegible] se blaméză într'unŭ modŭ fórte severŭ administraț[illegible] siguranței, care este acusată că n'a luatŭ precauțiunĭ destulătóre. Poporațiunea desperată ar sfâșia în bu[illegible] pe autorii triplului atentatŭ de Sâmbătă, dacă ar p[illegible] mâna pe ei, de aceea autoritățile au luatŭ tóte mĕsu[illegible] posibile ca sĕ nu se afle loculŭ unde este închisŭ ir[illegible]desulŭ americanŭ, care a fostŭ arestatŭ Sâmbătă. [illegible]vernulŭ ar fi primitŭ o scrisóre prin care i se comu[illegible] unŭ planŭ de operațiunĭ propusŭ de dinamitiștĭ ș[illegible] care se află descrierea membrilorŭ activĭ ai acestei fac[illegible]

***

Căile ferate ale Europei. — La liniile anului 1[illegible] s'a aflatŭ în Europa 183,000 kilometri de căi ferat[illegible] activitate. Din acestŭ numĕrŭ revinŭ pe séma Germa[illegible] 36,000 pe séma Marei Britanii și Irlandei 30,000, [illegible] séma Franciei 29.700, pe séma Rusiei 25,100, pe sé[illegible] Austro-Ungariei 20,900 kilometri. Apoi urméză Italia 9,500, Spania cu 8,200, Svedía și Norvegia cu 8,0[illegible] Belgia cu 4,200, Elveția cu 2,700, țĕrile de josŭ Lucsemburgulŭ cu 2,500, Danemarca cu 1,800, Român[illegible] cu 1 500, Portugalia cu 1 500, Turcia și Rumelia [illegible] 1,200 kilometri. Bulgaria a avutŭ 224 și Grecia 12 k[illegible]lometri la finele anului 1883. In anulŭ 1884 s'a m[illegible] adăogatŭ Serbia cu căile sale ferate; ast-felŭ că în tót[illegible] Europa numai unŭ singurŭ statŭ, Muntenegru, a rĕmas până acum fără căi ferate.

Editorŭ: **Iacobŭ Mureșianu.**

Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureșianu**

---

luau parte la sacrificii, înfrumsețau festivitățile și putéu în adunărĭ sĕ șédă chiar între bĕtrênĭ. Fetele căpĕtau instrucțiune, ba în Atena ele puteau sĕ iéa parte la conferințele despre poesiă, filosofiă și pictură. La Romanĭ femeile din capulŭ locului sĕ puteau mișcá mai liberŭ. In privința juridică femeile erau în Roma ca și în Grecia dependinte. La Germanĭ femeile se bucurau de unŭ gradŭ mare de venerațiune. Fata când se măritá îșĭ putea împlinĭ voința sa, pe când la alte popóră fata la căsătoriă n'avea nicĭ o voință. In viața publică însĕ femea germană n'avea nicĭ o îndreptățire și în genere era posițiunea ei politică și socială multŭ inferióră aceleia a bărbatului ca și la alte popóră.

Numai creștinismulŭ a ridicatŭ femea cea asuprită în dreptulŭ sĕu. Pe basa principiului, că sufletulŭ omenescŭ e neprețuibilŭ, fù eliberată și femea din starea sa desprețuită. Invĕțătura lui Isusŭ și-a bisericii creștine impune bărbatului către femeă datorințe inviolabile: stimă și dragoste, ajutorŭ și sprijinŭ. Chiar evangelia aducêndu-ne de esemplu pe Marta și pe Maria vrea sĕ dică, că femea sĕ nu'șĭ consume tóte puterile sale cu grijile casnice, ci sĕ se ocupe și cu alte lucrurĭ mai înnalte. Insĕ cu tóte învĕțăturile cele sublime ale creștinismului, care proclamă egalitatea tuturora, totușĭ multe prejudețe s'au conservatŭ până în dilele nóstre față cu femea în privința restricțiunii maturitățĭi juridice a dreptului de moștenire și anume în privința muncii spirituale și profesiunale.

Décă femea n'a simțitŭ multŭ timpŭ acéstă stare apăsătóre, causa au fostŭ relațiunile economice. Nu se póte negá cădeodată cu progresele culturii moderne situațiunea muncĭ femei a devenitŭ mai nefavorabilă ca înainte. Drumurile ferate, mașinele, industria cea mare, care produce în massă, au făcutŭ de s'a turburatŭ vechea împărțire a lucrului între bărbatŭ și femeă. Căile vechĭ au trebuitŭ părăsite, și alte căĭ nouĕ s'au deschisŭ. Trei cincimĭ dintre bărbații de însuratŭ din dilele nóstre nu se însóră și totŭ atâtea fete rĕmânŭ nemăritate și după mórtea părinților lorŭ nu sciu cum sĕ'șĭ susțină viața.

Aicĭ dămŭ peste adevĕrata stare critică a femeilor, peste cestiunea femeilorŭ. Resolvarea cestiunii femeilorŭ nu trebue căutată în emancipațiunea femeii, ci în cultivarea capacitățĭi ei de a puté căștigá, adecă făcêndŭ pe femeă ca sĕ fie în stare a-șĭ căștigá pânea de tóte dilele prin propria ei muncă. In împrejurările actuale femeile n'au calificațiunea de a îndeplinĭ lucrări rentabile, prin carĭ sĕ se ajungă acelŭ scopŭ. Nu este de ajunsŭ ca sĕ facemŭ pe lucrătóre capabile de muncă, ci trebue în acelașĭ timpŭ sĕ desvoltămŭ intrênsele sentimentulŭ că a lucrá nu este rușine, ci munca este semnulŭ acela caracteristicŭ, care face pe omŭ multŭ mai nobilŭ, decâtŭ oricare altă însușire. Iubitorulŭ de ómenĭ se mâhnesce în adênculŭ sufletului sĕu, când vede că chiar acele păturĭ ale poporațiunii desprețuescŭ și urăscŭ lucrulŭ mai tare, carĭ au trebuință mare de lucru. Când vomŭ puté face femeile nóstre, ca sĕ aibă cu totulŭ alte idei despre valórea și binecuvêntarea muncii, numai atuncĭ vomŭ puté îndreptá forțele cele scumpe ale femeilorŭ pe cărărĭ, unde se fie căutate și aprețuite și unde și ele se pótă desvoltá o activitate mai folositóre și mai lucrativă.

Multŭ se vorbesce astădĭ despre cultura mai înaltă a femeilorŭ. Autorulŭ face pretensiunĭ mai modeste, elŭ cere adecă sĕ se desvolteze tóte însușirile și facultățile, carĭ facŭ pe femea femeă. Idealulŭ culturei femeescĭ sĕ fie armonia spiritului, a inimii și a puterii. care cuprinde în sine plăcerea și hărnicia, de a [illegible] vêrșire loculŭ, care este datŭ femeii [illegible] fundamentală a culturei femeescĭ se cuprinde, dice autorulŭ, în cultivarea caracterului șĭ a voinții, în aprofundimea morală.

După acestea pune întrebarea: pe ce sfere de muncă sĕ se desvólte activitatea femeilorŭ, carĭ voescŭ sĕ căștige? Femeile prin munca lorŭ sĕ nu caute, ca sĕ facă concurență bărbaților, că prin aceea numai s'ar produce o perdere nouă economică. In casă trebue sĕ căutămŭ femeea și tocmai dela casă caută sĕ începemŭ, décă voimŭ sĕ aflămŭ pentru femeă lucrulŭ corĕspundĕtorŭ. *Casa este lumea femeii.* Femea este sufletulŭ căsii și tocmai pentru aceea trebue dată femeii o educațiune și o cultură care sĕ corespundă căsniciei.

Casa pretinde dela femeă ântêiu administrațiunea bucătăriei și a economiei, dela lucrulŭ celŭ mai micŭ până la celŭ mai mare: a ferbe, a cóce, a spălá, a călcá cu ferulŭ etc. etc. Alŭ doilea cere unele cunoscințe în afacerĭ și însușirĭ comerciale. Alŭ treilea pretinde unele prestațiunĭ industriale: femea este născută croitorésă și împodobitóre a casii. Alŭ patrulea se cere dela femeă o activitate educativă, pentru că ea este cea dintêiu, care se jócă cu copiii și îi instruéză. In fine înălțându-se peste cele materiale, recerințele unei case bine situate față cu femea trecŭ și în regiunile artei. Ar fi de doritŭ ca calificarea în acésta direcțiune sĕ se mărginéscă la învĕțarea unui instrumentŭ séu ceea ce n'ar trebuĭ sĕ lipséscă nicĭ odată, la cântarea de cântece plăcute și frumóse.

O fată care îșĭ va căștigá cunoscințele, capabilitățile și desteritățile înșirate [illegible] binecuvent[illegible] d. comóră a [illegible] generale.) In sensulŭ ritându-s[illegible] [illegible]ătóre [illegible]

Cursulŭ la bursa de Viena
din 31 Ianuarie st. n. 1885.

...ntă de aurŭ ungară 6%	—.—
...ntă de aurŭ 4%	98.25
...entă de hârtiă 5%	94.45
...mprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	146.25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	98.60
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	122.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	107.50
Bonurĭ rurale ungare	102.
Bonurĭ cu cl. de sortare	1C1.50
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	101.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.—
Bonurĭ rurale transilvane	101.75
Bonurĭ croato-slavone	101.—
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.75
Imprumutulŭ cu premiu ung.	119.50
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	118.—
Renta de hărtiă austriacă	83.55
Renta de arg. austr.	84.10
Renta de aurŭ austr.	106.85
Losurile din 1860	138 50
Acţiunile băncel austro-ungare	867.—
Act. băncel de creditŭ ung.	314.—
Act. băncel de creditŭ austr.	304.60
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.80
Napoleon-d'orĭ	9.77½
Mărcĭ 100 imp. germ.	60.35
Londra 10 Livres sterlinge	123.60

Bursa de Bucurescĭ.
Cota oficială dela 19 Ianuariu st. v. 1884.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	—	—
Renta rom. amort. (5%)	93¼	—
» convert. (6%)	86	—
Impr. oraş. Buc. (20 fr.)	31	—
Credit fonc. rural (7%)	96¼	—
» „ „ (5%)	81¾	—
» » urban (7%)	93¼	—
» » » (6%)	88	—
» » » (5%)	80½	—
Banca naţională a României	1190	—
Ac. de asig. Dacia-Rom.	270	—
« » » Naţională	220	—
Aurŭ	15¼%	—
Bancnote austriace contra aurŭ	—	—

Cursulu pieţei Braşovŭ
din 2 Februarie st. n. 1885

Bancnote româneseĭ	Cump.	8.45	Vênd.	8.46
Argint românesc	»	8 38	»	8.42
Napoleon-d'orĭ	»	9.75	»	9.77
Lire turcescĭ	»	10.98	»	11.—
Imperialĭ	»	9.98	»	10.—
Galbenĭ	»	5.70	»	5.72
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100.50	»	101.—
Ruble Rusescĭ	»	127.75	»	128.5
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.		

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ cumpĕra în tutungeria lui Gross (în casa prefecturei.)

Acei domnĭ abonaţĭ ai noştri, cari au plătitŭ preţulŭ abonamentului pe jumĕtate de anŭ séu pe unŭ anŭ, înainte de 1-a Aprile 1884, sunt rugaţĭ a ne trimite diferenţa preţului urcatŭ dela 1 Aprile 1884, care pentru Austro-Ungaria face 2 fl., ér pentru România 8 lei.

ADMINISTRAŢIA „GAZ. TRANS.“

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a călei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ accelerat	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Bucurescĭ	7.15	—	—	—
Predealŭ	1.09	—	—	9.50
Timişŭ	1.33	—	—	10.15
Braşovŭ (	2.06	—	—	10.50
(	2.16	6.30	5.45	
Feldióra	2.44	7.09	6.28	
Apatia	3.03	7.41	7.07	
Agostonfalva	3.18	8.09	7.42	
Homorodŭ	3.51	8.53	8.51	
Haşfaleu	4.51	10.18	10.52	
Sighişóra	5.11	10.55	11.56	
Elisabetopole	5.39	11.36	12.43	
Mediaşŭ	6.00	12.11	1.23	
Copsa mică	6.29	12.35	2.07	
Micăsasa	—	12.54	2.27	
Blaşiu	7.02	1.29	3.06	
Crăciunelŭ	—	1.45	3.22	
Teiuşŭ	7.38	2.26	4.15	
Aiudŭ	7.55	2.48	4.44	
Vinţulŭ de susŭ	—	3.12	5.10	
Uióra	—	3.19	5.19	
Cucerdea	8.24	3.36	5.47	
Ghirisŭ	8.48	4.10	6.38	
Apahida	—	5.39	8.51	
Cluşiu (	10.08	5.59	9.18	
(	10.18	6.28	8.00	
Nedeşdu	—	6.54	8.34	
Ghirbĕu	—	7.10	8.59	
Aghirişŭ	—	7.25	9.35	
Stana	—	7.49	10.16	
Huiedinŭ	11.33	8.11	11.04	
Ciucia	12.06	8.52	12.17	
Bucia	—	9.11	12.47	
Bratca	—	9.29	1.21	
Rév	12.25	9.52	2.05	
Mező-Telegd	1.11	10.27	3.08	
Fugyi-Vásárhely	—	10.46	3.39	
Várad-Velinţe	—	10.56	3.55	
Oradia-mare (	1.49	11.04	4.06	
(	1.54	11.14	7.30	
P. Ladány	3.14	1.47	11.05	
Szolnok	5.10	4.40	2.37	
Buda-pesta	7.30	7.44	6.40	
Viena	2.00	6.20	2.00	

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35	3.30	8.00
Budapesta	8.00	6.55	9.45	2.47
Szolnok	11.24	10.55	12.18	6.36
P. Ladány	2.01	2.04	1.59	10.09
Oradea mare (	4.11	5.13	3.20	
(	4.21	9.37	3.25	
Várad-Velencze	4.29	9.45	—	
Fugyi-Vásárhely	4.40	9.59	—	
Mezö-Telegd	5.02	10.28	3.56	
Rév	5.46	11.41	4.31	
Bratca	6.09	12.15	—	
Bucia	6.28	12.48	—	
Ciucia	6.52	1.48	5.28	
Huiedin	7.32	3.21	6.01	
Stana	7.51	3.54	—	
Aghiriş	8.12	4.34	—	
Ghirbĕu	8.24	4.52	—	
Nedeşdu	8.38	5.11	—	
Cluşiu (	8.57	5.40	7.08	
(	9.23	6.00	7.18	
Apahida	9.50	6.29	—	
Ghiriş	11.15	8.14	8.29	
Cucerdea	12.04	9.49	8.53	
Uióra	12.12	9.58	—	
Vinţulŭ de susŭ	12.19	10.07	—	
Aiudŭ	12.45	10.42	9.17	
Teiuşŭ	1.15	11.32	9.40	
Crăciunelŭ	1.44	12.03	—	
Blaşŭ	2.00	12.24	10.12	
Micăsasa	2.34	12.43	—	
Copşa mică	2.52	1.22	10.45	
Mediaşŭ	3.27	2.24	11.07	
Elisabetopole	4.01	3.06	11.29	
Sigişóra	4.50	4.17	12.15	
Haşfaleu	5.08	4.51	12.30	
Homorod	6.47	7.07	1.32	
Agostonfalva	7.36	8.10	2.04	
Apatia	8.09	8.46	2.24	
Feldióra	8.41	9.20	2.44	
Braşovŭ (	9.20	10.15	3.15	
(	—	6.00	3.25	
Timişŭ	—	6.57	4.03	
Predealŭ	—	7.32	4.28	
Bucurescĭ	—	—	10.25	

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Teiuşŭ	2.39	9.50	8.20
Alba-Iulia	3.40	10.42	9.10
Vinţulŭ de josŭ	4.04	11.09	
Şibotŭ	4.35	11.43	
Orăştia	5.02	12.13	
Simeria (Piski)	5.44	1.22	
Deva	6.05	1.48	
Branicĭca	6.34	2.21	
Ilia	7.01	2.54	
Gurasada	7.15	3.09	
Zam	7.49	3.48	
Soborşin	8.32	4.37	
Bĕrzova	9.19	5.30	
Conopŭ	9.40	5.58	
Radna-Lipova	10.16	6.38	8.24
Paulişŭ	10.32	6.56	8.41
Gyorok	10.48	7.15	9.01
Glogovaţŭ	11.17	7.48	9.30
Aradŭ (	12.32	8.05	9.45
(	12.00	8.45	6.10
Szolnok	4.00	2.10	7.27
Budapesta	7.44	6.40	—
Viena	6.20	—	—

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35
Budapesta	8.00	6.55
Szolnok	11.14	12.28
Aradŭ (	3.35	5.30
(	4.00	6.20
Glogovaţŭ	4.16	6.39
Gyorok	4.47	7.19
Paulişŭ	5.02	7.39
Radna-Lipova	5.25	8.11
Conopŭ	5.57	8.49
Bĕrzova	6.18	9.18
Soborşin	7.11	10.27
Zam	7.48	11.18
Gurasada	8.22	11.57
Ilia	8.40	12.27
Branicĭca	9.02	12.57
Deva	9.32	1.45
Simeria (Piski)	10.12	2.58
Orăştiă	10.47	3.46
Şibotŭ	11.14	4.20
Vinţulŭ de josŭ	11.46	5.06
Alba-Iulia	12.21	6.15
Teiuşŭ	12.53	7.00

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.30
Aradulŭ nou	6.26	12.54
Németh-Ságh	6.51	1.19
Vinga	7.28	1.50
Orczifalva	7.49	2.12
Merczifalva	8.09	2.30
Timişóra	8.58	3.15

Simeria (Piski) **Petroşenĭ**

	Trenŭ omnibus
Simeria	3.08
Streiu	3.45
Haţegŭ	4.33
Pui	5.19
Crivadia	6 05
Baniţa	6.43
Petroşenĭ	7.00

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	12.25	5.00
Merczifalva	1.16	5.56
Orczifalva	1.34	6.16
Vinga	2.04	6.50
Németh-Ságh	2.25	7.11
Aradulŭ nou	2.54	7.44
Aradŭ	3.10	8.00

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus
Petroşenĭ	8.56
Baniţa	9.37
Crivadia	10.09
Pui	10.48
Haţegŭ	1126
Streiu	1?.06
Simeria	?.37

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.